

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Deputationis Vicarii Generalis Formula I.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

FORMULARIUM LEGALE PRACTICUM

Fori Ecclesiastici.

TITULUS I:

De electione, & deputatione Officialium.

Deputationis Vicarii Generalis.

FORMULA I. SUMMARIUM.

- 1 Clausula - Et alia omnia gerendi, etiamsi talia forent, quæ mandatum speciale requirerent, habet vim mandati specialis.
- 2 Vicarius Generalis, quæ non possit facere sine mandato speciali?
- 3 Onus Episcopatus gravissimum. Episcopus debet esse intentus internis, & externis, ibid.
- 4 Episcopi plures ex ommissione dantur.
- 5 Episcopus quando teneatur Vicarium assumere? & num. 6.
- 7 Episcopus tenetur predicare, Missam celebrare quotidie, vel saltem audire, num. 8.
- 9 Diocesim per se ipsum visitare.
- 10 Delicta Clericorum punire.
- 11 Examini Ordinandorum interesse.
- 12 Consortium Mulierum vitare.
- 13 Eleemosynam largiri.
- 14 Concordiam Civium procurare.
Monacelli Form. Pars I.

- 15 Pupillis, & Viduis providere.
- 16 Officiales, & Ministros bonis moribus imbutos retinere.
- 17 Iracundiam, & Avaritiam fugere.
- 18 Mansuetudinem amplecti.
- 19 In Civitate, seu Diocesi residere.
- 20 Ordinationes sine suspitione Simonie tenere, & ordines conferre.
- 21 Bonos mores in populo, & disciplinam in Clero promovere.
- 22 Moniales reformare, & clausuram tueri.
- 23 Vita irreprehensibili viam Cæli Subditos docere.
- 24 Vicarius Generalis debet esse probus, & fidelis, & num. 25.
- 26 Scientia, & experientia idoneus.
- 27 Scientia ad regimen est necessaria. Judex non syndicatur de imperitia, sed de corruptione, & barrattaria, ibid. Judex imperitè judicans in jure certo facit litem suam, ibid.
- 28 Prudentia, & Sapientia reperitur in senibus.
- 29 Lex respicit ad ea, quæ frequentius eveniunt. Non ad ea, quæ raro. Episcopus tenetur de facto Vicarii imperii, ibidem.

A

30 Vt

- 30 Vicarius Episcopi est Ordinarius.
Vicarius Generalis debet deputari in scriptis, *ibidem*.
- 31 Vicarius non praesumitur habere facultatem explendi reservata Episcopo, nisi probetur, num. 32. & 33.
- 34 Episcopus, an possit retinere plures Vicarios Generales?
- 35 Ecclesia consecrata, si polluatur, non potest reconciliari, nisi per Episcopum.
- 36 Episcopus non potest exigere charitativum subsidium, si non est pauper.
- 37 Episcopus, qui habet congruam excedentem taxam Concilii, non potest exigere charitativum subsidium.
Episcopus non exigit charitativum subsidium à Clericis non Beneficiatis, nisi forte adsit consuetudo, *ibid*.
An illud possit exigere, si habeat bona patrimonialia, *ibid*.
- 38 Episcopus ex causa rationabili non tantum semel, sed pluries potest exigere charitativum subsidium.
- 39 Episcopus ex jure novo Taxae Innocentianae semel exigere potest charitativum subsidium pro primo in gressu, n. 40.
- 41 Quantitas charitativi subsidii est regulanda juxta indigentiam Episcopi, dummodò sit moderata.
- 42 Charitativum subsidium exigere non possunt Praelati inferiores Episcopo.
- 43 Episcopus potest delegare suo Vicario Generali omnia, quae sibi specialiter commissã fuerint, quoties non fuit electa industria personae.
- 44 Vicarius Generalis venit sub nomine Episcopi, aut Ordinarii, nisi expressè excludatur.
- 45 In delegatione, quando dicatur electa industria personae?
- 46 Episcopus per se ipsum debet explorationem facere voluntatis Puellarum habitum Religionis suscipere volentium, nisi impeditus non sit.
- 47 Exploratio voluntatis suscipientium habitum Religionis debet fieri ab Episcopo in loco libero.
Exploratio voluntatis ubi adest suspicio subornationis debet fieri extra locum, ubi Puella retinetur, *ibi*.
- 48 Exploratio voluntatis debet fieri ante susceptionem habitus, & renovari ante professionem etiam in Monasteriis exemptis.
- 49 Exploratio voluntatis debet redigi in scriptis.
Actus qualis apparet in sua figura, talis praesumitur in sua essentia.
Ecclesia per externa praesumit interna, *ibid*.
Puella, quae per externa professã fuit cogitur in Religione permanere, etiamsi animum prostendi non habuisset, *ibid*.
- 50 Vicarius Generalis non potest ex sola Episcopi delegatione indumenta sacra benedicere, & rejicitur Nicol. num. 51. & 52.
- 53 Episcopi in deputatione Vicarii Generalis, debent sibi ipsis reservare collationem Beneficiorum.
Vicarius Generalis, qui habet facultatem substituendi, potest alium substituere, ut sibi conferat Beneficium vacans, *ibid*.

N. Dei, & Apostolicae Sedis gratia Episcopus N.

Dilecto Nobis in Christo N. Salutem in Domino.

Um onus Episcopalis Ministerii tanti sit momenti, ut etiam ipsis Angelicis humeris formidandum videatur, operæ pretium duximus in administratione Episcopatus N. quem Sanctiss. D. N. Papa nostrae inbecillitati superimpofuit, Vicarium idoneum advocare, qui partem sollicitudinis nostrae in se assumendo pondus, quo ultra vires premimur, allevet. Hinc aciem nostrae mentis in personam tuam dirigentes, & desidelitate, probitate, prudentia, & experientia, aliisque quibus polles virtutibus plenè confisi, Te nostrum Vicarium Generalem, & Officiale ad nostrum beneplacitum in dicto nostro Episcopatu N. in spiritualibus, & temporalibus, tenore praesentium facimus, constituimus, & de-

deputamus, dantes, & concedentes tibi potestatem, & mandatum speciale Ecclesias, Altaria, & Oratoria ædificata, & ædificanda, & Divino Cultui deputata benedicendi, eaque polluta (non tamen consecrata) reconciliandi, à Casibus quibuscumque Nobis reservatis absolvendi, & aliis Confessariis, ut ab iisdem absolvere possint, facultatem delegandi, publicas, & solennes penitentias injungendi, litteras commendatitias, & testimoniales concedendi, dimissorias ad quoscumque ordines dandi, & super interstitiis dispensandi, Nobis tamen à Diœcesi absentibus; Causas matrimoniales cognoscendi, & decidendi; procuracionem visitationis, Synodaticum, quartam Funeralem, & charitativum subsidium, ut juris erit, exigendi; Novas Parochias erigendi, & erectas, collapsasque reficiendi, vel in Matrices Ecclesias transferendi, Beneficia erigendi, & resignationes illorum etiam ex causa permutacionis recipiendi, & ad ea presentatos instituendi, ad Curata vacantia concurrere indicendi, & eadem digniori conferendi, Æconomos tempore vacationis instituendi: Coadjutores Rectoribus Parochialium imperitis, & infirmis dandi; Causas omnes ad Forum nostrum tam de jure, quàm ex consuetudine spectantes, & pertinentes, etiam si feudales, & heresis sint, cognoscendi, & decidendi; Edicta nostra exequendi Censuras fulminandi, ab ordine, Officiis, administratione, & Beneficiis, prout juris erit, suspendendi, privandi, destituendi, & deponendi, inquisitos, excommunicatos à Canone, suspensos, & interdictos à jure in casibus Nobis permissis absolvendi, causas criminales cognoscendi, & decidendi, brachium sæculare implorandi, pias voluntates exequendi, in erectione, & fundatione Beneficiorum jura Patronatus Fundatoribus reservandi, in alienationibus bonorum Ecclesiarum, & Locorum Piorum ad formam Sac. Canonum auctoritatem præstandi, & decreta interponendi; Litteras Monitoriales in forma significantes pro rebus deperditis, seu furto subtrahitis juxta formam juris, & Bullam Beati Pii V. concedendi, Ecclesias omnes, Loca pia etiam exempta, & Monasteria Monialium visitandi, litteras Apostolicas Nobis, seu Vicario nostro directas, & dirigendas aperiendi, & nisi industria persone eligatur) exequendi; Jurisdictionem in Regulares, & exemptos ad formam Sac. Concil. Trid. Constit. Apostolic. & Decret. Sac. Congreg. exercendi, juramentum ad effectum tantum, agendi, & dummodò absolutiõnem petentes perjuri non sint, relaxandi, Confessarios tum Seculares, tum Regulares (non tamen Monialium) examinandi, & ad tempus approbandi, & facultatem eis concessam ex causa revocandi, voluntatem Puellarum habitum Religionis suscipere, si vè profiteri volentium (Nobis impeditis, aut absentibus) explorandi, licentias pro ingressu in Clausuram Monialium pro rebus tantum necessariis Officialibus, Artificibus, & Colonis concedendi, Sac. Suppellectilem, aliaque indumenta Ecclesiastica, in quibus Sacra Unctio non adhibetur (quantum ad nos spectat) benedicendi, unum, vel plures Vicarios, Nobis absentibus, in casu alicujus necessitatis cum eadem, vel minori auctoritate nomine nostro ad tempus substituendi, & cætera exercendi, quæ ad Officium Vicariatus noscuntur pertinere. Volumus autem, quòd in Vicarium, & Officium nostrum Generalem omnes Nobis in Episcopatu, & jurisdictione subiecti Te recognoscant, recipiant, & admittant, atque, ut par est, Tibi obediant; Si quis verò inobediens fuerit, condigna pœna ferietur. In quorum, &c. Dat. &c.

N. N. Episcopus N.

ADNOTATIONES.

1. **S**I Episcopus, habita consideratione ad qualitates personæ electæ, vellet pauciora expressis in formula concedere, & aliqua ex ibidem concessis reservare, poterit ad libitum facultatem restringere ad pauca specialia, quæ non censentur commissa, nisi in litteris exprimentur: At si majora expressis concedere vellet, & illimitatam electo facultatem tribuere, tunc post enumerationem aliquorum specialium in formula contentorum, addat in fine clausulam sequentem -- *Et cætera alia omnia faciendi, gerendi, & exercendi; etiamsi talia forent, quæ mandatum magis speciale requirerent*: Cujus vigore Vicarius Generalis in his, quæ sunt jurisdictionis. eandem potestatem, quam Episcopus habet, consequitur, quamvis specialia, quæ Vicarius vigore mandati generalis facere non potest, non exprimentur, ut tradunt Barbof. *de Offic. & Potestat. Episc. alleg. 54. n. 124.* Pirhing. *in jus Can. tom. 1. lib. 1. tit. 28. §. 4. num. 48. in fin.*

2. Præter autem specialia, quæ exprimentur in formula, & quæ Vicarius vigore mandati generalis explere non valet, alia plura inveniuntur jure, prout sunt elargitio Indulgentiarum, potestas absoluta dimissorias concedendi, ea quæ sunt ordinis Episcopalis committendi, Beneficia conferendi, & uniendi, pensiones in casibus à jure permissis super illis imponendi, reis gratiam faciendi, voluntates Testatorum in casibus de jure Episcopo concessis commutandi, jus patronatum in Laicum donandi, & transferendi, nova Monasteria erigendi, licentias dandi, Confessarios Monialium approbandi, numerum Canonicorum augendi, Concionatores approbandi, interdictum relaxandi, irregularitates, & vota occulta in casibus Episcopo permissis dispensandi. Hæc inquam censentur præter alia notata minuscule caractere in formula Episcopo reservata, nisi explicitè, vel saltem implicitè, & virtualiter per clausulam -- *Et cætera alia omnia, &c.* de qua in §. præcedenti concedantur, ut com-

muniter docent Tusch. *litt. V. conclus. 189.* Zecch. *de Republ. Eccles. cap. 23. de Vicar. Episc. Barbof. de Offic. & Potest. Episc. alleg. 83. num. 5.* Ventrigl. *prax. p. 2. annot. 14.* Pac. Jordan. *tom. 2. lib. 12. tit. 1. à n. 142. ad 230.* Passerin. *in c. Cum in Generali num. 20. & 21. de Offic. Vicar. super 6.* Nicol. Lucubr. *Can. lib. 1. tit. 28. de Offic. Vicar. ampl. 44. & 45.* Rot. coram Buratt. *decis. 702.* & coram Coccin. *decis. 652. num. 8.* & coram Zarat. *decis. 26. n. 3. & 4.* & coram Cell. *dec. 199. n. 6. apud quos alia specialia invenies.*

3. **ONUS EPISCOPALIS**. Gravissimum quidem est onus Episcopatus: inest enim huic Dignitati principaliter, & essentialiter labor maximus in procuranda salute Animarum, quæ Cura cum sit ars artium, & à paucis sciatur, meritò iste honor à viris prudentibus, non solum non appetitur, sed exhorrescitur, quia cum salus populi sit præcipua, & finalis, nemo sapiens læto creatur animo; nam exterioribus Curis non debet esse tam deditus, ut ab intimis corruat; nec solis interioribus occupatus, ut quæ foris sunt, proximis non impendat, ut monet Divus Gregor. relatus à Barbof. *de Potest. Episcop. par. 1. tit. 2. glos. 16. num. 2. & glos. 2. num. 14.*

4. **FORMIDANDUM**. Quia quamplures Episcopi non tantum commissiōne, sed omiōne damnantur, teste Episcopo Sperellio *dec. 126. n. 30.*

5. **ADVOCARE**. Quæstio olim fuit inter DD. an Episcopus teneretur, & cogi posset ad sibi assumendum Vicarium? Et affirmativam sententiam tenuit Zecch. *de Republ. Eccl. cap. 23. de Vicar. Episc. cum aliis ab eo allegatis.* Verùm Rot. Romana coram Cavaler. *dec. 418. & in Recent. par. 14. deci. 115. n. 19.* absolute negativam sequitur. Alii autem quos citat, & sequitur Gratian. *discept. 561. n. 16. & seqq.* fædere distinctionis oppositas has Sententias conciliant, nempe quod prima Sententia affirmativa procedat in Episcopatibus magnis, & numerosis, secunda verò negativa locum habeat in Episcopatibus parvis, quam distinctionem sequutus est Pirhing. *in jus Can. tom. 1. lib. 1. tit. 28. nu. 28.*

6. Cardinalis verò de Luc. descendendo ad praxim, relicta opinione Rotæ quam

am-

amplexus fuerat in disc. 24. n. 5. de iurisd. dicit quod Sac. Congreg. Episcop. in Diocesis, ubi retineri consuetum fuit, solet demandare retentionem Vicarii, si Diocesi recurant; In aliis vero Diocesis exigui Territorii, vel ubi paupertas Ecclesie ita suadeat, solet dispensare ad tempus, etiam dilacione pluries concedendo, prout facti qualitas exigit, ut in disc. 4. n. 4. adnot. ad Concil. & cum hac praxi hodie vivitur saltem in nostra Italia. Verum Sac. Congreg. Concilii sub die 11. Februarii 1696. approbando Votum Rotę editum 18. Junii 1694. & 11. Martii 1695. coram Emerix. in Valven. Præminentiarum, admisit quod Episcopus non possit arctari ad tenendum Vicarium, juxta decis. Cavalerii.

7 **PREMIUM.** Premitur enim Episcopus obligatione Verbum Dei prædicandi, monita salutis dandi, & populum in Lege Domini instruendi, non tantum in Cathedrali, verum etiam in Diocesi tempore visitationis, c. Episcopus 88. dist. cap. Placuit 10. quæst. prima cap. 1. §. Sanè de Cens. in sexto, Concil. Trid. sess. 5. cap. 2. de Refor. Fagnan. in cap. Ex parte de Cler. non ref. Rot. coram Merlin. dec. 618. ferè per tot. Aff. Apost. 6.

8 Sacrificium Missæ quotidie celebrandi, vel saltem audiendi, cap. fin. de privil. in sexto, ac si celebret, pro ovibus suis Sacrificium applicandi, Concil. Trid. sess. 23. de Reform. cap. 1.

9 Diocesim per se ipsum legitime non impeditus diligenter tempore debito visitandi, Concil. Trid. sess. 24. cap. 3. de Reform. Fusc. de visit. lib. 1. cap. 3. n. 18. Barbof. de Offic. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 10. n. 24. Fagnan. in dicto cap. Ex parte de Cleric. non resid. nu. 39. Chrispin. de visit. par. 1. §. 1. num. 2. & 3.

10 Delicta Clericorum, præsertim publica, puniendi, & mores reformandi, cap. Nemo quippe & cap. Si quis Episcopus dist. 83. cap. Quid autem 8. quæst. 1. cap. Et injusta 33. quæst. 4. cap. fin. de excess. Prælat. c. 1. §. Sanè de Cens. in sexto, Sperell. decis. 126. num. 23. & 24.

11 Examini Ordinandorum præsentialiter interessendi, & à personarum acceptione cavendi, Glos. in cap. Ad hæc de Offic. Archid. vers. Examinentur, Piafec. Monacelli Form. Pars I.

prax. Episc. par. 1. cap. 1. art. 7. n. 5. & 6. Barbof. de Offic. & potest. Episc. alleg. 10. num. 1.

12 Consortium Mulierum fugiendi, cap. Interdixit, & cap. seq. 32. dist. Barbof. eodem tract. part. 1. tit. 2. glos. 8. per tot. ubi dictum Divi Hieronymi refert illis verbis-Fœminam quam benè videris conversantem, mente dilige, non corporali frequentia.

13 Eleemosynam etiam publica liberalitate elargiendi, cap. Fratrem 86. dist. Concil. Trid. sess. 25. cap. 1. de Reform. cap. Episcopus, cap. Rex Ecclesie, & cap. seq. 12. quæst. 1. quoniam eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam æternam, Tob. 12. si autem obturaverit aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur, Proverb. 21.

14 Concordiam, & pacem, & unitatem non tantum inter Ecclesiasticos, sed etiam Laicos fovendi, cap. Præcipimus, & per tot. 90. dicto cap. Episcopus, & dicto cap. Res Ecclesie, & cap. seq. 12. quæst. 1. Graff. dec. aur. par. 2. lib. 2. cap. 21. nu. 21.

15 Pupillis, Viduis, aliisque pauperibus oppressis providendi, tuendi, & justitiam ministrandi, c. Pervenit, & c. seq. 84. dist. c. 1. 2. & per tot. 87. dist. c. Scire 23. q. 8. c. Super quibusdam in fin. de verb. signif.

16 Officiales, & Ministros bonis moribus, bonaque fama præditos retinendi, improbosque arcendi, Concil. Trid. sess. 2. de Reform. cap. unico, Barbof. de Offic. & Potest. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 16. nu. 10. Piafec. prax. Episc. par. 2. cap. 3. art. 1. post nu. 4. cap. Pervenit, & cap. seq. 2. quæst. 8.

17 Iracundiam, & avaritiam fugiendi, ut de prima monet Apostolus ad Rom. cap. 12. quia ira viri justitiam Dei non operatur, Jac. Apost. 1. cap. Episcopus 11. quæst. 3. in fin. Pac. Jord. tom. 1. lib. 1. tit. 6. à num. 1. & seqq. & de secunda à Sacris Canonibus execrata, Amostaz de caus. piis lib. 2. cap. 6. & Romaguer. ad Synod. Gerund. lib. 3. tit. 1. cap. 2. num. 34. & est Text. in cap. Ex parte de Cens.

18 Mansuetudinem Pastoralem, & humilitatem amplectendi, nam ubi est humilitas, ibi est sapientia, Proverb. 11. cap. Licet plerumque 45. dist. Concl. Trident. sess. 13. cap. 1. de Refor. Barbof. de

Offic. & Potest. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 12. tit. 17.

19 In Civitate, vel loco ubi Cathedra existit (nisi necessitas aliud exposcat) continuo residendi, muniaque Episcopalia per se ipsum explendi, *Concil. Trid. cap. 1. sess. 23. de Reform. Tusch. litt. E. concl. 234. num. 7. Graff. dec. aur. part. 2. lib. 3. cap. 14. n. 2. cap. Relatum, cap. Nonnulli de resid. in sexto, Fagnan. in cap. Dudum n. 27. de elect. & in cap. Ex parte n. 25. & 29. de Cler. non resid.*

20 Sacramentum Ordinis sine labe, & suspitione Simoniae, aut spe munerum, & tantum dignis conferendi, *cap. Sacerdotes 49. dist. cap. Presbyter 1. quest. 1. cap. Per tuas de Simon. Bellet. disq. Cler. par. 1. §. 4. num. 49. memor ultionis Dei in Domum Jeroboam lib. 3. Reg. cap. 3. ubi narratur, quod quicumque volebat, implebat manum suam, & fiebat Sacerdos excelsorum, & propter hanc causam, peccavit Domus Jeroboam, & eversa est, & deleta de superficie terrae.*

21 Bonos mores in populo, disciplinam in Clero, nitorem, & decorem in Ecclesiis totis viribus fovendi, & promovendi *Concil. Trid. cap. 3. sess. 24. de Reform. Bellet. disq. Cler. par. 1. §. 5. de favor. Cler. real. n. 67. & seqq. Chrispin. de visit. part. 2. §. 14. nu. 8. reportantes finem Fidei eorum salutem Animarum, Petr. 1.*

22 Moniales reformandi, Clausuram custodiendi, & tuendi, *Concil. Trid. sess. 15. de Regular. cap. 5. Donat. prax. rer. Regular. tom. 2. ca. 3. de Claus. Monial. quest. 2. nu. 18. & quest. 4. num. 5. & tom. 4. tra. 15. de vot. paupert. quest. 5. num. 1.*

23 Vita irreprehensibili iter quo ad Caelestem Patriam pergimus, cunctos sibi subiecto docendi, *Divus Paul. 1. ad Tim. cap. 3. Pac. Jord. tom. 1. tit. 1. num. 60. & seqq. Barbof. de Offic. & Potest. Episc. par. 1. tit. 2. glos. 3. n. 4. Si enim Episcopus praemissa negligeret, & flocci faceret, non esset sine crimine, & populus in die Domini eum sua officia non agentem judicabit, cap. Vereor 8. quest. 1.*

Unde cum nil magis deceat debilitatem humanam, quam subsidia, & fulcimenta venari, quibus innixa deficere, ac ponderi succumbere non paveat, Episcopus

in tam grandi Dignitatis fastigio adjutorem sibi adsciscat idoneum.

24 **FIDELITATE, PROBITATE, SCIENTIA, ET EXPERIENTIA,** Vicarius debet esse fidelis in iis, quae sibi ab Episcopo demandata fuere, scilicet in exequendo, in referendo, in secreto tenendo, in consilio dando, in iura tuendo, & in administrando justitiam.

25 Probus, quia qui praestit, ut juvet, exemplo virtutum eum praerire necesse est, aliam in gubernio nihil proficiet, sed potius Clerum, & Plebem inficiet, *cap. cum in cunctis 7. de elect. in princ.*

26 Debet esse scientia, & experientia idoneus, quia imperitus non potest esse Judex Ecclesiasticus, ut dicit Glos. in praefatione dist. 20. verb. imperitis: Aliam si Episcopus indoctum, ad officium ineptum deputaret, graviter peccaret, ut communiter tradunt Navar. lib. 1. cons. 1. de Offic. Vicar. Ricc. dec. Cur. Archiepisc. Neap. 305. n. 1. & 2. par. 4. Garz. de Benef. p. 5. cap. 7. n. 17. & 18.

28 Et ratio convincens est, quia scientia ad regimen est simpliciter necessaria: Et licet hodie de consuetudine Judices non syndicentur de Sententiis per imperitiam male datis, sed tantum de furtis, male ablatis, dolo, fordibus, corruptione, & barrattaria, Merlin. dec. Lucen. priman. 2. Vulpin. succ. Farinac. par. 12. ex quest. 111. art. 16. n. 46. Nihilominus Judex imperite judicando in jure certo, facit litem suam, & tenetur ad interesse partis, Glos. punctualis in cap. Sacro, verb. de interesse de Sentent. excommunic. quia imperitia annumeratur culpae, Glos. in cap. Si homicidium, verb. imprudenti 23. question. 5.

28 Caveant propterea Episcopi, ne pretio, aut precibus, sive alia quavis suadente ratione inducantur ad assumendum, Vicarium, qui aetate, moribus, & doctrina non sit gravis. Et quamquam aetas 25. annorum sufficiens in jure reputetur, tamen difficile est, quod in ista aetate quis sit aptus: Nam Divina eloquia Nos docent, quod prudentia, & sapientia reperitur in senibus, juxta illud Job. 12. *In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia, & Exod. 3. Vade, & congrega seniores:* Et Moyses jussu Dei rerum omnium Provvisoris ele-

git

git 70. Presbyteros (hoc est seniores) qui simul cum eo gubernarent Num. 11. & denique Dominus cum ad iudicandum venerit Assessores habebit seniores, *Isaias* 3.

29. Non infior tamen, quod non possit aliquis juvenis huiusmodi ætatis acri ingenio idoneitatem necessariam habere, sed dico, quod casus raro continget, ad quem lex, regulaque non respicit, sed ad id, quod frequentius accidit, *l. nam ad ea, ff. de leg. Sanchez de Matrim. l. 3. disp. 41. num. 5. vers. Quod si dicas, Fulgini. de jur. emphyt. tit. de solut. Can. quæst. 1. n. 129.*

Proptereaque existimo, quod, si non possit haberi magis providus, & ætate provectior, debeat esse saltem triginta annorum completorum: Cum enim juvenilis ætas ad malum prona difficilè refrenetur, non expedit, quod Tribunal Episcopale, à quo bona cuncta Diocesis procedere debent, junioribus committatur. Quia Episcopus se exponit periculo relevandi factum sui Vicarii, de quo teneretur, si delinqueret in officio, & sibi imputare deberet, si malum elegit Ministrum, ut monet *Piassec. Prax. Episc. tit. de person. Judic. num. 16.*

30. **TENORE PRÆSENTIUM.** Quamvis Vicarius Episcopi dicatur Judex Ordinarius, & habere mandatum à lege per *Glof. in cap. 2. vers. Officalem de Offic. Vicar. & in cap. Romana, vers. Generaliter de appellat. & cap. 1. & 2. de Offic. Ordin. in sexto*, ibique DD. communiter; nihilominus debet in scriptis constitui, & deputari, non quia sit necessaria scriptura; sed ad probationem in casu, quo à partibus ejus auctoritas super aliquo speciali de jure Episcopo reservata negaretur, vel aliàs in dubium revocaretur.

31. Periculosa est enim doctrina *Ventriglia in prax. part. 2. annor. 14. nu. 52. & 53.* ubi conatur probare, quod si auctoritas Vicarii negetur, aut de ea apponatur postquam Vicarius ea usus est, debeat præsumi illam habuisse ad sustinendum actum, maximè si præsentem Episcopo explevisset ea, quæ requirunt specialem facultatem.

32. Quia cum specialia Episcopo à jure reservata, ut suprà probatum fuit, non censeantur, neque præsumantur con-

cessa, nisi in mandato, & constitutione Vicarii exprimentur, præsumptio stat pro nullitate actus, nisi probetur commissio, quam probare tenetur ipse Vicarius, vel alius, qui eam supponit, ut in individuo advertunt *Zecch. de Republ. Eccles. cap. 23. de Vic. Episcop. vers. 1. nu. 6. Pac. Jord. tom. 2. lib. 12. tit. 1. num. 119.* Et est generale, quod quando qualitas, sed idoneitas requiritur à lege, non præsumitur, sed est probanda, cum sit qualitas extrinseca, licet intrinseca præsumatur inesse, ut distinguit *Piassec. prax. Episcop. part. 1. cap. 1. art. 7. nu. 2. & art. 8. num. 5.*

33. Tutior ergò via est, quod Vicarius in principio sui Officii coram Capitulo Cathedralis per Cancellarium litteras suæ deputationis publicare faciat, & deinde penes Acta Cancellariæ per extensum registrari curet.

34. An autem unus tantum, vel plures Vicarii Generales in eadem Diocesi ab Episcopo constitui possint, affirmant *Zecch. de Republ. Eccles. loco cit. vers. 1. numer. 3. Ricc. prax. For. Eccles. part. 2. res. sol. 199. Barbof. de Offic. & Potest. Episcop. alleg. 54. num. 126. Pac. Jord. tom. 2. lib. 12. tit. 1. num. 24. Pirhing. in jus Can. lib. 1. tit. 28. num. 29.* Negant alii quos sequitur *Nicol. lucubr. Canon. libr. 1. tit. 28. nu. 7. pag. mihi 51.* nisi adesset in loco consuetudo, vel agatur de Episcopo, qui habeat unitas duas Dioceses: At omnes in hoc conveniunt, quod Episcopus non possit habere plures Vicarios, vel Tribunalia juxtà numerum dominiorum temporalium, ad quæ Diocesis se extendit.

35. **NON TAMEN CONSECRATA.** Ecclesia consecrata, si polluaturnon potest reconciliari, nisi per Episcopum, neque per eum facultas ista delegari potest, *capit. Proposuisti de consecrat. Ecol. Barbof. de Offic. & Potest. Episcop. allegat. 28. numer. 55. Nicol. lucubr. Canon. libr. 5. tit. 39. de pullut. Eccles. num. 257.*

36. **CHARITATIVUM SUBSIDIUM EXIGENDI.** Exigi non potest charitativum, nisi concurrente necessitate, egestate, & impotentia Episcopi; Quia cum sit charitatis auxilium, & remedium subsidiarium, non est diviti succurrendum,

ut communiter firmant Hofst. in c. cum Apostolus numer. 7. ibique Abb. numer. 2. Graff. decis. aurea part. 1. libr. 3. cap. 2. n. 39. & 42. Barbof. de Offic. & potest. Episcop. alleg. 87. num. 28. Bellett. disq. Cler. part. 1. §. 12. de Cler. debit. num. 2. & 6. Tambur. de jur. Abb. tom. 3. disp. 10. quest. 1. num. 1. & 2. Ventrigil. prax. rer. notab. p. 2. annot. 25. §. 1. num. 2. & seqq.

37. Et hinc oritur, quod Episcopus, qui habet congruam pinguem, quæ excedat taxam à Concilio præscriptam, illud non exigit, ut respondit Sac. Congreg. Concilii in Gerunden. 17. Febr. 1663. & Sac. Congr. Episcop. in Policastren. 19. Aprilis 1697. referente clar. mem. Card. Petrucci. Neque à Clericis non Beneficiatis, Leoncil. de privil. paup. part. 2. privil. 50. num. 29. Barbof. de Offic. & potest. Episcop. alleg. 87. num. 48. nisi fortè adesset consuetudo contraria, quod ab omnibus Clericis exigeretur, juxtà opinionem Ventrigil. supra citat. nu. 40. in fin. Imò quod, si Episcopus habeat bona propria patrimonialia non possit exigere charitativum subsidium tenet Menoch. de arbitr. lib. 2. ca. 178. nu. 13. quem tamen reprobatur Ventrigil. prax. part. 2. d. annot. 25. §. 1. nu. 4. dicens doctrinam Menochii procedere in subsidio debito domino temporalis.

38. Concurrente autem legitima causa rationabili, & manifesta, non tantum semel, sed etiam pluries posset ab Episcopo exigere charitativum subsidium, juxtà dispositionem Text. in c. cum Apostolus de cens. ubi Abb. nu. 2. Barbof. d. alleg. 87. nu. 36. Bellet. loc. cit. num. 5.

39. Attamen jure novo Taxæ Innocentianæ per viam legis universalis saltem in Italia publicatæ exigere tantum potest in illis Diocesibus, in quibus solitum fuit solvi, & quidem unica vice in primo ingressu Episcopi, ut ipsa Taxa disponit, ibi: *Il sussidio caritativo in quelle Diocesi, nelle quali sia solito d' essersi, e non altrimenti, si esiga solamente per una sol volta nel primo ingresso del Vescovo, secondo la Tassa solita antica di 40. anni indietro.*

40. Verùm animadvertas, quod verba illa: *Nel primo ingresso del Vescovo*, non debent intelligi judicè de ingressu physico, adeo ut non possit Episcopus exigere,

nisi personaliter ingressum faciat; sed quod non debeat, nisi legitime ingredatur in possessionem Cathedralis, vel per se ipsum, vel per Procuratorem.

41. Quantitas verò absque læsione Innocentianæ, præsertim in illis Regionibus ubi publicata non fuit, taxanda erit juxtà indigentiam, dummodò sit moderata, & non onerosa, Sac. Congr. Concil. in diç. Gerunden. de anno 1663. ad quintum, tam pro expeditione Bullarum, quam pro alia causa dependente ab Ecclesia, Sac. Congr. Episcop. in Hidrumina 22. Jan. 1601.

42. Hoc charitativum subsidium Prælati inferiores Episcopo, etiamsi habeant Territorium separatum, & jura Episcopalia, non debent, nec possunt exigere, ut censuit Sac. Congr. Episcop. in una Nullius Altamura 14. Martii 1697. quod autem in hujusmodi casu esset indulgenda facultas exigendi, tenet Ventrigil. prax. p. 2. d. annot. 25. §. 1. num.

43. **NISI INDUSTRIA PERSONÆ ELIGATUR.** Generaliter loquendo Episcopus etiam ea, quæ non ut Ordinarius, sed ut specialis Delegatus Apostolicus agere potest, suo Vicario Generali valet committere, & subdelegare, ex illa vulgari regula, quod Delegatus Principis potest subdelegare, nisi in rescripto delegationis aliter expressum non reperiat aut ex tenore, & vi verborum designata, & electa non censeatur industria personæ Episcopi, cap. ultimo, §. Is autem de Offic. Tit. & etiam quia ea omnia, quæ sunt jurisdictionis, committi possunt Vicario Generali, per Glos. in c. Pervenit 95. dist. Piafec. prax. Episc. pag. mibi 409. n. 50. in fin.

44. Et tandem quia speciale est, quod sub nomine Episcopi, aut Ordinarii, Vicarius Generalis semper includatur, nisi expressè excludatur, prout tradunt Gratian. decis. March. 97. n. 15. Ricc. decis. Cur. Arch. Neapol. 79. n. 5. p. 4. Petr. Paul. Guazzin. ad defens. animar. l. 2. de Judic. defens. 1. ca. 9. nu. 28. & 29. Sperell. decis. 97. n. 1. & 2.

45. Quando autem dicatur in litteris delegationis electa industria personæ, videntur sunt, Gratian. discept. 644. n. 23. Pac. Jord. tom. 3. lib. 13. tit. 6. à n. 28. ad 47. Fagnan. in cap. Quoniam n. 18. & 23. de Offic. Judic. deleg. Ros. de execut. lit. Apostol. p. 2. cap. 5.

cap. 5. à nu. 10. usque ad 27. *Graff. dec. aur. par. 1. lib. 1. c. 13. n. 17.* ubi septem demonstrationes affert; nempe. Prima, quando ratione confidentiæ alteri committitur. Secunda, quando conscientia oneratur, & proprium nomen exprimitur. Tertia, quando præstatio consilii requiritur in certo actu ad certum tempus. Quarta, quando mandatur negocium non determinatum. Quinta, quando Delegatus esset datus ad partis instantiam. Sexta, quando gravia, & ardua mandantur. Septima, quando agitur de re, & controversia, quæ ingenium, & hominis peritiam respicit.

46. **NOBIS IMPEDITIS, AUT ABSENTIBUS.** Hæc clausula ponitur in formula ad demonstrandum, quod, si Episcopus non est legitime impeditus, vel absens, debet per se ipsum explorationem facere, quia *Concil. Trid. sess. 25. cap. 17. de Regul.* videtur in hoc elegisse industriam personæ ipsius, ut observat *Zecch. de Republ. Eccles. de Vicar. Episcop. c. 23. n. 3. vers. Undecimo potest.* *Barbos. supr. d. c. 17. nu. 5.* *Tambur. de jur. Abbatis disp. 4. q. 2. nu. 7.* Agitur enim de re gravi, quæ si diligenter, prout Concilium mandat, fieret, & non cursim, & perfunctorie, non audirentur quotidie cum perturbatione Monasteriorum, & conscientiarum tot recursus in Sac. Congr. Conc. super nullitatibus professionum ex defectu liberæ voluntatis.

47. Ideoque ne illarum sanguis de manu eorum requirat Deus, curare debent Episcopi, quod Puellæ spontanea, libera, & devota voluntate profiteantur; Et si adfit suspicio, quod non solum ex parte consanguineorum, sed etiam Monialium Puella vi, metu, vel minis, ac importunis precibus impellatur ad profitendum, aliisque malis artibus subornetur, & quod ejus voluntas non sit libera, sed seducta, si retineatur in Monasterio, inde extrahi illam faciant, & voluntas in loco libero semotis arbitris ab ipsismet Episcopis exploretur, ut pluries demandavit *Sac. Congr. Episc. & Regul. nempe in Lunen. Sarzanen. 5. Octobr. 1692. in Fulginat. 3. Octobr. 1692. & in Maccaten. 8. Augusti 1698.* & monent *Barbos. de Offi. & Potest. Episc. alleg. 100. n. 5.* *Donat. de Regular. tom. 4. tr. 9. q. 8. n. 4. & q. 22. per tot.*

48. Advertendum quoque est, quod hu-

jusmodi voluntatis profitendarum exploratio debet fieri tam ante susceptionem habitus, quam ante emissionem professionis post annum probationis, etiamsi Monasterium Monialium esset subiectum Regularibus *Sac. Congr. Episc. & Regul. in Vicen. 30. Septemb. 1596.* *Barbos. d. alleg. 100. nu. 4.* *Tamb. de jur. Abbat. disp. 4. q. 4. n. 4.* *Donat. ubi sup. n. 3.* Quamvis si semel tantum fieret, aut nunquam, adhuc professio valida esset, *Donat. d. qu. 8. nu. 8.* *Nicol. lucubr. Can. lib. 3. tit. 1. de vit. & honest. Cleric. post num. 22. vers. Si verò examen.*

49. Factaque per Episcopum, sive eo impedito per Vicarium exploratione, cautela est, quod redigatur in scriptis, & reponatur una cum licentia congregandi Capitulum, & fide Abbatis super acceptatione in Actis Cancellariæ; Nam licet defectus iste non irritet (ut mox dicebam) professionem, attamen multum juvat alleganti libertatem, & seductionem voluntatis; sicuti non parum prodest validitati professionis contra illam infringere volentem, si constet per diligens examen animum voventis ad formam Concilii fuisse exploratum. Quia tunc actus qualis apparet in sua figura, talis præsumitur in sua essentia, ut dicit *Castr. conf. 261. in princ. l. 2.* & Ecclesia per externa præsumit interna, quia per illa, hæc declarantur, etiamsi animum profitendi non habuisset; Unde in *ca. Quod interrog. 27. dist. dicitur. Penitentia agat de illusione nefanda, & revertatur ad id, quod spondit, & idè habetur in c. Viduus 27. q. 1.*

50. **QUANTUM AD NOS SPECTAT.** Hæc clausula ponitur in formula, quia juxta praxim præter auctoritatem delegatam Episcopi debet Vicarius pro benedicendis paramentis sacris obtinere licentiam Sac. Congr. Rituum, quæ solet illam concedere in hunc, qui sequitur modum *Sac. Rit. Congr. attribuit ad triennium N. Vicario Generali N. facultatem benedicendi sacram suppellectilem, aliaque indumenta Ecclesiastica, in quibus tamen Sacra Unctio non adhibetur, & dummodo expressus interveniat Ordinarii consensus, &c. vel rescribendo Episcopo -- Sac. Rit. Congregat. facultatem indulget Reverend. D. N. moderno Episcopo. N. ut subdelegare possit licentiam benedicendi Sacra Suppellectilia Eccle-*

Ecclesiastica, in quibus tamen Sacra Unctio non adhibetur, ejus Vicario Generali, & aliis Sacerdotibus suae Diocesis sibi bene visis in aliqua Dignitate Ecclesiastica constitutis, &c. juxta Decretum relatum à Gavant. in Manual. Episcop. verb. Benedictio num. 5. & quod servatum vidi pro me ipso, dum munere Vicarii Generalis functus fui in Ecclesiis Venusina, & Aesina.

51 *Contra hanc observantiam, & Decretum à Gavant. relatum, insurgit Nicol. lucub. Can. lib. 5. tit. 33. de privil. post nu. 18. Et primò objicit, quod de Decreto non constat authenticè. Secundò, quod non est usu receptum, praesertim Romae cum R. P. D. Vicegerens passim auctoritate ordinaria deleget quibuscumque Presbyteris hanc facultatem. Tertiò, quod hujusmodi benedictio, in qua non intervenit Unctio Sacra, & non sit Ordinis Episcopalis, sed jurisdictionis, & Sacerdotalis, possit à solo Episcopo delegari, sicuti delegatur reconciliatio Ecclesiae pollutae, quod est plus. Quartò, quod licentiae, quae expediuntur à Sacra Congregatione Rituum, fiant ad cauthelam, & ad majorem conscientiae serenitatem non autem de necessitate.*

52 *Huic Nicolii sententiae favere videbantur Decreta, relata à Barb. in Sum. decis. Apostol. collect. 301. num. 5. quae tamen per errorem ibidem allegata fuisse (ut saepe accidit Collectoribus) credendum est: Quia in verb. Benedictio collect. 59. num. 3. referendo eademmet Decreta, dicit idem Barbof. quod, ut Episcopus possit hanc facultatem aliis delegare, exigitur licentia Sedis Apostolicae, & ita concordat cum Gavanto, cui cum praxis ita servet, & ipse adherere non dubito, quicquid sit, an speculativè loquendo opinio Nicolii sustineri possit, nec nè. Et hanc Sententiam tenet modernus Corsett. prax. Coerem tract. 1. part. 2. cap. 14. num. 1. ubi quod haec benedictio sit de potestate Ordinis.*

53 *Tandem in constitutione Vicarii Generalis, sive pauca, sive multa, sive plura, sive omnia specialia concedantur, semper collationem Beneficiorum sibi ipsis Episcopi reservent; tum quia congruit, quod soli possint dignos, & emeritos Ecclesiae praemio fovere; tum ne Vicarius,*

qui habet facultatem ad tempus substituendi, affectando causam absentiae, vel alterius necessitatis, alium substituat, ut sibi conferat, quod facere validè possit, prout sustinet Zecch. de Republ. Eccles. tit. de Vicar. Episc. cap. 23. post num. 4. §. Et ubi Vicarius interpretatione sexta; Tum demum ne collusionis, aut cujusvis alterius pactiois pravæ cum proviso suscipiendi occasio relinquatur.

54 *Cætera, quæ pertinent ad officium, potestatem ordinariam, durationem, & praereminentias Vicarii, & Officialis Generalis Episcopi, videri possunt apud Cucch. & Jacob. Sbroz. qui integros, & absolutos ediderunt Tractatus, necnon Tusch. lit. V. conclus. 189. Zecch. Barb. Pac. Jord. Ventrigl. & Pirhing. in locis supra allegatis: Non enim ad hæc transcribenda calamum paravi; sed tantummodò pro intelligentia clausularum in formulis contentarum, quæ non omnibus in foro Ecclesiastico versantibus obvia est, explanationis Provinciam licet exiguam pro mea tenuitate aggredior.*

Deputationis Vicarii Generalis Capituli.

FORMULA II.

SUMMARIUM.

- 1 *Capitulum etiam extra casum mortis Episcopi potest Vicarium constituere.*
- 2 *Capitulum non eligit Vicarium, quando Vicarius Episcopi in remotis degentis moritur, vel est suspensus, aut excommunicatus, vel missus à Congregatione, sed recurritur pro provisione ad Sedem Apostolicam.*
- 3 *Tempus à Concilio praefixum pro electione Vicarii Capitulari incipit currere à die scientiae mortis certae, & non praesumptae, vel à die translationis ad altam Ecclesiam.*
- 4 *Capitulo negligente eligere, vel nulliter eligente, electio Vicarii devolvitur*